

Sygn. akt IV U 860/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 grudnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Zbigniew Zabawa

Protokolant: sekr. sądowy Anna Dorecka

po rozpoznaniu w dniu 30 grudnia 2019 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania G. S.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 15 lipca 2019 roku nr (...)

w sprawie G. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o odsetki

1. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu G. S. ustawowe odsetki za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 19 stycznia 2018 roku do 4 czerwca 2019 roku;
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie.

Sygn. akt IV U 860/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 30 grudnia 2019

Decyzją z dnia 15.07.2019 odmówił wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie renty w związku z wnioskiem odwołującego z dnia 27.06.2019 powołując się na treść art.118 ustawy z 17.12.1998r „ o emeryturach i rentach z FUS” w związku z art.85 ustawy systemowej

Zgodnie z art.85 ust.1 ustawy systemowej jeżeli organ nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia w terminach prawem przewidzianych, jest obowiązany do wypłaty odsetek w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to jednak przypadku ,gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności.

Jak wynika z akt sprawy decyzją z dnia 28.12.2017r Zakład odmówił Panu G. S. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy .Podstawą odmowy renty było orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 19.12.2017r, która ustaliła ,że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy.

Sąd Okręgowy w Tarnowie rozpatrując odwołanie ubezpieczonego od powołanej wyżej decyzji wyrokiem z dnia 12.03.2019r zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu się rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 25 sierpnia 2017r na okres dwóch lat tj. do 31.08.2019r.

Akta rentowe wraz z prawomocnym wyrokiem wpłynęły do Oddziału 11.04.2019r a wyrok został zrealizowany decyzją z dnia 28.05.2019r przyznającą ubezpieczonemu zaliczkę na poczet przysługującej renty z tytułu niezdolności do pracy od 25.08.2017 a więc w terminie określonym przepisami ustawy emerytalnej tj. w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do jej wydania -tj. od otrzymania od odwołującego się w dniu 13.05.2019r oświadczenia o osiąganym przychodzie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. decyzją z dnia 8.07.2019 wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12.03.2019 przyznał G. S. rentę z tytułu niezdolności do pracy od 25.08.2017 ustalając termin płatności na 20 dzień każdego miesiąca

Ponieważ w wyroku Sąd nie orzekł o odpowiedzialności Zakładu za opóźnienie w przyznaniu świadczenia brak jest podstaw do wypłaty z tego tytułu odsetek .

Od decyzji organu rentowego z dnia 15.07.2019 w przedmiocie odmowy wypłaty odsetek G. S. złożył odwołanie wnosząc o zmianę decyzji i przyznanie odsetek za opóźnienie w spełnieniu świadczenia rentowego za okres od 1.09.2017 do 4.06.2019.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania argumentując jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji

Sąd ustalił następujący stan sprawy:

W dniu 25.08.2017 G.s. r. wystąpił z wnioskiem o rentę z tytułu niezdolności do pracy . Decyzją z dnia 28.12.2017 r. organ rentowy, na podstawie art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych odmówił ubezpieczonemu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ orzeczeniem komisji lekarskiej ZUS z dnia 19.12.2017 r. nie został uznany za niezdolnego do pracy. Od powyższej decyzji ubezpieczony złożył odwołanie do Sądu Okręgowego w Tarnowie .

Sąd Okręgowy w Tarnowie dopuścił dowód z opinii biegłych sądowych neurologa, psychiatry i internisty .Biegły psychiatra w swojej opinii ustalił że odwołujący nie jest niezdolny do pracy ,biegły z zakresu interny również nie stwierdził niezdolności do pracy .Natomiast biegły z zakresu neurologii ustalił że ubezpieczony jest niezdolny całkowicie do pracy w okresie 2 lat od daty złożenia wniosku ,zaś przekwalifikowanie zawodowe w aktualnym stanie zdrowie jest niezasadne,i podtrzymał to stanowisko w opinii uzupełniającej odnosząc się do zarzutów podniesionych przez organ rentowy .Wyrokiem z dnia 12 marca 2019 Sąd Okręgowy w Tarnowie (sygn. akt IVU 110/18) zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy od dnia 25.08.2017 na okres 2 lat.Przedmiotowy wyrok uprawomocnił się w dniu 2.04.2019 wobec niezłożenia środka odwoławczego .

Dowód: opinie biegłych z zakresu psychiatrii ,neurologii i interny zalegające w aktach IVU 110/18 ,wyrok z dnia 12.03.2019 k65 akt związkowych SO w Tarnowie , decyzja organu rentowego z dnia 28.12.2017 k.69 akta ubezpieczeniowe odwołującego,wniosek o przyznanie renty k7 akt ubezpieczeniowych)

W dniu 11.04.2019 do organu rentowego Sąd Okręgowy w Tarnowie przesłał odpis wyroku z dnia 12.03.2019 wraz z aktami ubezpieczeniowymi odwołującego .

Dowód : pismo sądu z dnia 11.04.2019 wraz z prezentatą organu rentowego zalega w aktach ubezpieczeniowych)

Decyzją z dnia 28 maja 2019 organ rentowy wykonując wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12 marca 2019 przyznał zaliczkę na poczet przysługującej renty z tytułu niezdolności do pracy od dnia 25.08.2017 ustalając termin

płatności na 20 dzień każdego miesiąca ,należność za okres od 25.08.2017 do 31.05.2019 (wyrównanie) została przekazana odwołującemu wraz z świadczeniem za czerwiec w dniu 5.06.2019 .

Dowód : decyzja z dnia 28.05.2019 k.84 akt ubezpieczeniowych ,pismo organu rentowego z dni 11.10.2019 k.11 a.s

Powyższe okoliczności Sąd ustalił w oparciu o dokumenty urzędowe,tj akta ubezpieczeniowe oraz akta sprawy IVU 110/18 , stanowiące stosownie do art. 244 § 1 kpc. dowód tego co zostało w nich urzędowo zaświadczone, dokumenty te nie były nadto w żaden sposób kwestionowane przez strony dlatego też zostały w całości uznane przez Sąd za wiarygodne i prawdziwe.

Sąd rozważył, co następuje:

Odwołanie od decyzji z dnia 15.07.2019 r. jest zasadne w znacznej części i doprowadziło do przyznania odwołującemu ustawowych odsetek za opóźnienie w wypłacie przyznanego na podstawie tej decyzji wyrównania renty z tytułu niezdolności do pracy za okres od 19 stycznia 2018 do dnia 4 czerwca 2019 ,zaś w pozostałym zakresie podlegało oddaleniu jako niezasadne .

Zgodnie z art. 118 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r., nr 39, poz. 353) organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120.

1a. W razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego.

W myśl art. 118 ust.5 powołanej ustawy wypłata świadczenia wynikająca z decyzji, o której mowa w ust. 4, następuje w najbliższym terminie płatności świadczenia albo w następnym terminie płatności, jeżeli okres między datą wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania tej decyzji a najbliższym terminem płatności jest krótszy niż 30 dni.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 r. P 11/07 uznał, że art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353, Nr 64, poz. 593, Nr 99, poz. 1001, Nr 120, poz. 1252, Nr 121, poz. 1264, Nr 144, poz. 1530, Nr 191, poz. 1954, Nr 210, poz. 2135 i Nr 236, poz. 2355, z 2005 r. Nr 167, poz. 1397 i Nr 169, poz. 1412 i 1421, z 2006 r. Nr 104, poz. 708 i 711 i Nr 208, poz. 1534 oraz z 2007 r. Nr 17, poz. 95 i Nr 82, poz. 558), rozumiany w ten sposób, że za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu prawomocnego orzeczenia tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy, jest zgodny z art. 32 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz nie jest niezgodny z art. 45 ust. 1 Konstytucji (OTK-A 2007/8/9). W uzasadnieniu tego wyroku Trybunał konstytucyjny wskazał, że "(...) w zakresie stosowania odsetek i związanych z nimi terminów, od których zależy ustalenie prawa do świadczenia (lub jego wysokości), organ rentowy i ubezpieczony powinni być traktowani jednakowo. Umożliwia to inna niż stosowana przez organ rentowy interpretacja art. 118 ust. 1a ustawy o FUS, zaprezentowana w doktrynie (por. K. Ślebzak, op.cit., s. 107), uwzględniająca kontekst normatywny art. 85 ust. 1 ustawy o s.u.s. Zgodnie z tą interpretacją, normę wyrażoną w kwestionowanym art. 118 ust. 1a ustawy o FUS należy odczytać w następujący sposób: Za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji w sprawie świadczenia rentowego lub emerytalnego uznaje się dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia sądu ustalającego prawo do tego świadczenia, o ile za nieustalenie tych okoliczności we wcześniejszym terminie nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy. Tę interpretację, nadającą zaskarżonemu przepisowi treść zgodną z przywołanymi wzorcami konstytucyjnymi, przyjmuje Trybunał (...)." A w konsekwencji „(...) Zaskarżony przepis art. 118 ust. 1a ustawy o FUS jest zgodny z Konstytucją, o ile za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji uznaje się dzień wpływu do organu rentowego prawomocnego orzeczenia sądu tylko w sytuacji, gdy za nieustalenie tych okoliczności we wcześniejszym terminie nie ponosi odpowiedzialności organ rentowy. Jeżeli odpowiedzialność leży po stronie organu rentowego, termin do wydania decyzji i wypłaty świadczenia

powinien być liczony od wcześniejszej daty, w której organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był wydać decyzję, a ubezpieczony powinien mieć prawo do odsetek za stosowny okres(...)”. W konkluzji Trybunał Konstytucyjny wskazał, że „(...) Po rozstrzygnięciu Trybunału termin ten powinien być liczony od dnia doręczenia wyroku sądu tylko wtedy, gdy ustalenie prawa do świadczenia dopiero w postępowaniu sądowym nie było następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność organ rentowy. W przeciwnym wypadku, gdy opóźnienie w ustaleniu prawa do świadczenia było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy (np. błędna interpretacja przepisów, zaniechanie podjęcia określonych działań z urzędu, błędne orzeczenie lekarza orzecznika ZUS lub komisji lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy), termin ten będzie liczony od dnia, w którym organ rentowy, gdyby działał prawidłowo, powinien był ustalić prawo do świadczenia. (...)”.

Stosownie do treści art. 85 ust 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) jeżeli Zakład – w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń przewidzianych w przepisach określających świadczenia z ubezpieczeń społecznych – nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych, określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu i wypłacaniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Określenie „nie wypłacił świadczenia” oznacza zarówno nie wypłacenie świadczenia w ogóle jak i wypłacenie go w zaniżonej wysokości.

Pojęcie "błędu" w prawie ubezpieczeń społecznych jest swoiste i szerokie, tzn. oznacza każdą obiektywną wadliwość decyzji, niezależnie od tego, czy jest ona skutkiem zaniedbania, pomyłki, czy celowego działania organu rentowego.

Zgodnie z § 2 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 01.02.1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12 poz 104) odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń – do dnia wypłaty świadczeń , z uwzględnieniem ust. 2-5.

Postępowanie w sprawie świadczeń z ubezpieczenia społecznego toczy się przed organem rentowym i to na nim spoczywa obowiązek prawidłowego ustalenia czy ubezpieczony spełnia warunki konieczne do nabycia świadczeń, o które wnosi. Postępowanie przed sądem ma charakter jedynie kontrolny, sprawdzający. Zasady orzekania o niezdolności do pracy określa rozporządzenie Ministra Polityki Socjalnej z dnia 14 grudnia 2004 r. w sprawie orzekania o niezdolności do pracy (Dz. U. Nr 273, poz. 2711). Zgodnie z § 3 lekarz orzecznik wydaje orzeczenie na podstawie bezpośredniego badania osoby ubiegającej się o świadczenie i posiadanej dokumentacji (ust. 1) może przed wydaniem orzeczenia zlecić uzupełnienie dokumentacji, w szczególności o opinię lekarza konsultanta lub psychologa albo o wyniki badań dodatkowych lub obserwacji szpitalnej (ust. 3).

Prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy dla ubezpieczonego zostało ustalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12 marca 2019 r. zmieniającego zaskarżoną decyzję organu rentowego, a przyznającego mu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 25.08.2017 r. na okres 2 lat.

Z okoliczności sprawy wynika, że Sąd Okręgowy w Tarnowie dopuścił m. in. dowód ze zbiorczej opinii pisemnej biegłych neurologa, psychiatry i internisty celem ustalenia istnienia ewentualnej niezdolności do pracy odwołującego. Biegły sądowy z zakresu neurologii opierając się na dokumentacji znajdującej się w aktach rentowych zgodnie uznał, że odwołujący z powodu istniejących schorzeń jest całkowicie niezdolny do pracy okresowo na okres 2 lat poczynając do daty złożenia wniosku i uczynił to już w opinii zasadniczej ,a natępnie podtrzymał to stanowisko w opinii uzupełniającej . Biegły neurolog wskazał ponadto, że stan zdrowia odwołującego uległ znacznemu pogorszeniu przy porównaniu badań neurologicznych z lat 2012 i 2018 . Odpowiednie dowody dotyczące przebiegu leczenia odwołującego zostały przedłożone przez niego już w postępowaniu przed organem rentowym. Biegły sądowy z zakresu neurologii wydający opinię o stanie zdrowia odwołującego dysponował taką samą dokumentacją, którą miał do dyspozycji ZUS i lekarz orzecznik oraz komisja lekarska. Jej ocena co do ustalenia dalszej niezdolności do pracy została

wywiecziona z oceny stanu zdrowia. Tak więc to nieprawidłowa ocena w zakresie niezdolności do pracy odwołującego spowodowała, że decyzją z dnia 28.12.2017 r. organ rentowy bezzasadnie odmówił odwołującemu prawa do renty, a w konsekwencji ustalenie tego prawa dla niego decyzją z dnia 28.05.2019 r. spowodowało, że za okres od 28.05.2017 r. do 31.05.2019 r. świadczenie zostało wypłacone z opóźnieniem. W konsekwencji wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 12 marca 2019 r. poza sporem pozostaje fakt, iż analiza dokumentacji akt sprawy w pełni uzasadnia ocenę, że opóźnienie w ustaleniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy dla odwołującego było spowodowane okolicznościami, za które odpowiada organ rentowy.

Do takich bowiem zgodnie ze stanowiskiem Trybunału Konstytucyjnego oraz linią orzecznictwa Sądu Najwyższego należy uznać m.in. błędne orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS lub Komisji Lekarskiej ZUS w sprawie niezdolności do pracy.

Mając na uwadze, że opóźniona wypłata renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy dla odwołującego była następstwem błędnego orzeczenia komisji lekarskiej ZUS w przedmiocie ustalenia istnienia niezdolności do pracy ubezpieczonego, a w konsekwencji nieuzasadnionego ustalenia, że nie spełniał on przesłanek prawa do renty - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. jest zobowiązany do wypłaty odsetek (art. 85 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustalaniu lub wypłacie świadczeń z ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 12, poz. 104). Zatem gdyby Komisja Lekarska ZUS dokonała prawidłowej oceny stanu zdrowia odwołującego, wówczas orzeczenie tej komisji z dnia 19.12.2017 winno ustalić że odwołujący jest niezdolny do pracy i w terminie 30 dni tj do 19.01.2019 organ rentowy z kolei był zobowiązany do wydania decyzji o przyznaniu prawa do renty. Ponieważ podjęta przez organ decyzja w oparciu o orzeczenie komisji lekarskiej była decyzją odmowną to organ rentowy od 19.01.2019 pozostawał w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia rentowego aż do dnia 4.06.2019 bowiem wyrównanie zaległego świadczenia zostało przekazane ubezpieczonemu w oparciu o decyzję z dnia 28.05.2019 wykonującej orzeczenie Sądu O. w T. dopiero w dniu 5.06.2019. Zatem w tym zakresie odwołanie było uzasadnione, natomiast pozostałym zakresie odwołanie jako niezasadne podlegało oddaleniu.

Z tych względów Sąd w oparciu o przepisy materialnoprawne i art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c. orzekł jak w pkt 1 i 2 wyroku.